

RECENZJE I OMÓWIENIA

***Kontrowersje dyskursywne. Między wiedzą specjalistyczną a praktyką społeczną*, praca zbiorowa, red. A. Jabłoński, J. Szymczyk, M. Zemło, Wydawnictwo KUL, Lublin 2012, 526 stron (ISBN 978-83-7702-399-0).**

Opublikowana pozycja książkowa jest już czwartym tomem serii „Studia nad wiedzą” zredagowanym przez Arkadiusza Jabłońskiego, ks. Jana Szymczyka i Mariusza Zemłę, profesorów nadzwyczajnych w Instytucie Socjologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Stanowi owoc ogólnopolskiej konferencji naukowej pod tym samym tytułem, która odbyła się w dniach 18-19 listopada 2010 roku.

Jak zaznaczają Autorzy *Przedmowy*, tom poświęcony jest różnym aspektom refleksji nad bardzo szerokim obszarem wiedzy. Od razu pewnego wyjaśnienia domaga się sam tytuł książki. Dlaczego kontrowersje? Jaki jest ich społeczny a także socjologiczny kontekst? Otóż w ową problematykę kontrowersji dyskursywnych wprowadzają słowa widniejące w *Przedmowie*: „W przestrzeni publicznej o wpływ na świadomość indywidualną i zbiorową rywalizują z sobą różne rodzaje wiedzy – nauka, wiedza potoczna, ideologia, idee polityczne, wartości, zasady moralne, tradycje, treści medialne i inne. Każdy z tych rodzajów wiedzy to przede wszystkim tekst w kontekście, a zatem utrwalony system znaków oraz społeczny kontekst ich powstania, rozpowszechniania i odbioru. Wiedza widziana jest zatem jako ustalana w procesie interakcji między aktorami i instytucjami społecznymi” (s. 7).

Skoro wiedza jest „ustalana w procesie interakcji” to nietrudno uświadomić sobie fakt występowania rozlicznych kontrowersji, które szczególne generowane są traktowaniem wiedzy w kategoriach procesu komunikacji. Należy bowiem przyznać, że wiedza jako konstytutywny element rzeczywistości społecznej znajduje swój wyraz w napięciu między specjalistycznymi dyskursami naukowymi a potocznymi wyrazami świadomości zbiorowej. W refleksji socjologicznej coraz bardziej staje się obecna myśl o konieczności zwrócenia uwagi na znaczenie styku nauki i życia społecznego. Dlatego organizatorzy wspomnianej konferencji zaproponowali następujące tematy dotyczące różnych aspektów

tworzenia, odbioru i funkcjonowania wiedzy specjalistycznej w kontekście społecznym: 1. Nauka między metodologią a kreacjami medialnymi; 2. Komercjalizacja i upolitycznienie nauki; 3. Meandry wiedzy specjalistycznej; 4. Techniczny a etyczny wymiar wiedzy; 5. Etos naukowców a społeczna odpowiedzialność nauki; 6. Nauka jako źródło postępu i zagrożenie rozwoju; 7. Selekcja, przekazywanie i kształtowanie wiedzy edukacyjnej; 8. Społeczeństwo jako krytyk i kreator badań naukowych; 9. Wiedza historyczna a pamięć zbiorowa i polityka.

Poklосiem dwudniowej konferencji jest właśnie zbiór artykułów, które stanowią rozszerzoną i jednocześnie poprawioną wersję wygłoszonych uprzednio referatów. Oto ich pełna lista: ks. Stanisław Kowalczyk, *Personalizm a etos nauki*; Piotr Kochanek, *Etnomedycyna hippokratejska a geopolityczna myśl grecka w V wieku p.n.e.*; Lech Zacher, *Uwikłanie nauki i techniki w dyskursie publicznym*; ks. Jan Szymczyk, *Idea republikanizmu a think-tanki. Polskie realia*; Katarzyna Książka, *Nauka na manowcach, czyli kilka uwag o negatywnych aspektach jej komercjalizacji*; Ewa Szyfman, *Między gospodarką o organizacją wiedzy*; Piotr Sieradzki, *Refleksywność i krytyka rozwoju naukowo technologicznego w ujęciu Ulricha Becka*; Piotr Dragon, *Nauka jako przetarg pomiędzy dokładnością a oszczędnością*; Krzysztof Szpalt, *Wiedza moralna jako organon racjonalnego postępowania*; Monika Dobrogowska, *Nauka w służbie śmierci, czyli wpływ nauki na sztukę wojenną według Ernesta Volkmana*; ks. Marek Pabich, *Społeczna odpowiedzialność ludzi nauki w nauczaniu Kościoła katolickiego*; Piotr Kulas, *Patriotyzm, nowoczesność i polityka*; Marek Czyrka, *Spór o politykę historyczną na lamach prasy w okresie III RP*; Michał Machnikowski, *Naukowa historia a pamięć zbiorowa próby określenia relacji w literaturze socjologicznej*; Paweł Ciolkiewicz, *Spór o stenogramy z punktu widzenia analizy dyskursu, czyli co zapis rozmów pilotów mówi o katastrofie smoleńskiej?*; Michał Nowakowski, *„Disease Mongering” czy koncerny farmaceutyczne są „chorobotwórcze”?*; Piotr Pawliszak, *Translacja i kontr-translacja. Konflikt w sprawie genetycznie zmodyfikowanych organizmów w perspektywie teorii aktora-sieci*; Piotr Holyś, *Architekci w służbie ideologii. Szkic semantyczno-socjologiczny*; Henryk Raszkiewicz, *Spyt i wykręt: badania empiryczne oraz implikacje dla koncepcji osobowości antyspołecznej*; Agnieszka Karpińska, *Uczelnie między polityką a rynkiem funkcje instytucji szkolnictwa wyższego w narodowych systemach innowacji*; Tomasz Peciakowski, *Rzecznik fałszu czy orędownik prawdy? O społecznej roli intelektualisty*; Krzysztof Piróg, *Społeczne funkcje socjologii w świetle prac Zygmunta Baumana*; Marcelina Smużewska, *Apokaliptycy i dostosowani – widmo katastrofy w globalnej wiosce? Stanowiska w sprawie obecności socjologii polskiej w mediach*; Marek Czyżewski, *Wiedza specjalistyczna i praktyka społeczna przemiany i pułapki*; Jan L. Cieśliński, *Premiowanie innowacyjności a postęp w nauce. Refleksja wokół myśli Tomasza Kuhna*.

Książka ma charakter interdyscyplinarny. Zawiera treści socjologiczne, psychologiczne, filozoficzne, historyczne, jak również metodologiczne, które łą-

czy „namysł” nad kondycją wiedzy specjalistycznej w jej relacji do praktyki społecznej. Nie bez naukowego znaczenia są odważne próby odpowiedzi na szereg pytań problemowych, które stały się przedmiotem dyskusji podczas wspomnianej konferencji. Tego zadania podjęli się przede wszystkim młodzi naukowcy, których poziom doświadczenia i kompetencji jest wprawdzie zróżnicowany, ale niewątpliwie odznacza się entuzjazmem badawczym i naukową dociekliwością. Ważne jest to, że merytoryczna zawartość poszczególnych artykułów została wystarczająco zweryfikowana podczas konferencji. Dlatego ich wartość nie budzi zastrzeżeń, jak również domaga się uznania, gdyż prezentuje cenny wkład w „kontrowersje dyskursywne” dotyczące wiedzy.

W sumie można stwierdzić, że książka wpisuje się w nurt rzeczowej dyskusji o praktycznych odniesieniach wiedzy specjalistycznej do życia społecznego. Autorzy, zwłaszcza ci bardziej doświadczeni i zaawansowani naukowo (ks. prof. Stanisław Kowalczyk, prof. Lech Zacher czy ks. prof. Jan Szymczyk) podjęli się trudu, który polega na pewnym uporządkowaniu dotychczasowej wiedzy na ten temat. Dalekosiężnym celem wysiłków licznego grona Autorów jest – jak się wydaje – próba wskazania na konieczność ustawicznego czuwania nad kompatybilnością teoretycznych dociekań z praktyką życia społecznego, co zakłada przecież rzetelną wiedzę. Dlatego publikacja prezentowanych materiałów wydaje się inicjatywą bardzo cenną. Dobrze się stało, że udostępniona jest szerszemu gronu specjalistów właśnie w formie zwanego tomu.

Jan Mazur *OSPPE*